

Dzień bociana białego

31 maja obchodzimy Dzień Bociana Białego. Święto obchodzone jest od 2003 roku dzięki inicjatywie Polskiego Towarzystwa Przyjaciół Przyrody „pro Natura”. Ten dzień jest pretekstem do popularyzacji wiedzy na temat życia bocianów oraz ich szczególnego miejsca w polskiej kulturze i krajobrazie. Bocian w polskiej kulturze jest wyjątkowym ptakiem i zajmuje ważne miejsce. Wszyscy lubimy bociany, ponieważ widok bociana kojarzy się nam z nadejściem wiosny, bajkami, a także z wierzeniami narodzenia się dziecka.

Bocian biały jest kojarzony z naszym krajem bo jesteśmy europejską ostoją tego ptaka. Szacuje się że, na terenie kraju każdego roku gniazduje około 50 tyś. par bocianów. Światowa populacja tych ptaków wynosi około 200 tys. par lęgowych. Tak więc co czwarty bocian jest w naszym kraju. Bioróżnorodność, klimat, środowisko Polski to doskonałe miejsce do lęgu i chowu bocianów. Z radością patrzymy na gniazda bocianie, które wiosną zasiedlają najpierw samce – rozpoznając teren, a po kilku dniach w gniazdach pojawiają się samice. Bociany zakładają gniazda wokół siedlisk ludzkich, a my pomagamy często ptakom w umocnieniu gniazd. Ptaki ze względu na swoją wielkość budują gniazda wysoko: na słupach telefonicznych, elektrycznych, na dachach domów, kominach. Bocianie gniazdo jest bardzo ciężkie. Należy pamiętać, że prace przy gniazdach należy wykonywać w okresie od 15 października do 1 marca. W marcu co prawda bociany jeszcze nie gniazdują, ale w gniazdach bocianów mogą już gniazdować wróble czy mazurki. Samiec bociani zajęcie gniazda oznajmia typowym dla bocianów klekotaniem. Dźwięk ten ma na celu zwabienie samicy. Klekot wydawany w duecie przez ptaki obu płci jest częścią rytuału godowego i ma odstraszać inne bociany, pojawiające się z zamiarem przejęcia gniazda. Bociany przystępują do swoich pierwszych lęgów w wieku około 4-5 lat i składają najczęściej od 3 do 5 jaj co dwa dni jedno jajko. Jaja wysiadują solidarnie oboje rodzice. Młode osobniki wykluwają się po około 33-34 dniach, a młode pojawiają się co dwa dni tak jak pojawiały się jaja. Od momentu wykucia się piskląt do momentu podejmowania prób wstawania minąć musi jeszcze 60-65 dni.

Bociany stały się symbolem krajobrazu rolniczego. Nie spotkamy bociana jednak na polach gdzie prowadzona jest intensywna rolnicza uprawa. Dla zachowania bociana niezbędne jest utrzymanie i odtwarzanie terenów stanowiących atrakcyjne żerowiska tego gatunku. Bociany potrzebują żyznych i wilgotnych łąk, podmokłych terenów, obrzeży stawów, terenów zalewowych małych i większych rzek – czyli miejsc zasobnych w pokarm przez cały sezon, nawet podczas szczególnie suchego roku. Bociany lubią również żerować na pastwiskach – wśród pasących się tam zwierząt. Wbrew pozorom żaby i inne płazy nie zawsze należą do podstawowej diety bocianów. Bocian biały jest gatunkiem polującym przede wszystkim na pokarm najłatwiej dla niego dostępny, którego w środowisku jest najwięcej. Tak więc płazy są istotnym składnikiem pokarmu bociana w okresie przedwiośnia, później zaś ptaki te chwytają owady, bezkręgowce, gryzonie, ssaki owadożerne (w tym krety), a nawet gady (jaszczurki, węże). Nie gardzą również młodymi ptakami, np. pisklętami na łąkach. Popularna opinia, że bociany są „żabojadmi” jest nie jest do końca prawdziwa. Co prawda nie pogardzą ropuchą, ale zdecydowanie wolą owady. Osuszanie terenów podmokłych, regulacja rzek, cieków wodnych,

zarastanie łąk na skutek braku ich użytkowania oraz intensyfikacja rolnictwa, powodują zanikanie bocianich żerowisk.

Każdego roku bociany wyruszają w bardzo długą i niebezpieczną podróż wiosenną do Europy i jesienną na zimowiska do Afryki. Bociany gniazdujące w Polsce wędrują jesienią (sierpień, wrzesień) do Afryki wybierając drogę wschodnią – czyli przez Turcję i cieśninę Bosfor. Bociany z zachodniej Europy lecą natomiast nad Hiszpanią i Gibraltarem. Ptaki lecąc wykorzystują tworzące się nad lądem ciepłe, wstępujące prądy powietrza. „Polskie” bociany corocznie pokonują długą (bo liczącą około 8 tys. km w jedną stronę) i niebezpieczną drogę na zimowiska i z powrotem. Średnio dziennie pokonują około 250 km, zatrzymując się w miejscach obfitujących w pożywienie aby odpocząć i zregenerować siły. Wiele ptaków w trakcie wędrówki ginie w wyniku zderzenia z napowietrznymi liniami energetycznymi, wycieńczenia powodowanego przelotem nad pustynią przy niesprzyjających zjawiskach pogodowych.

Polskie bociany są pod ścisłą ochroną i należą do gatunków wymagających ochrony czynnej.

Joanna Przeworska-Erazmus

Źródło: www.ekokalendarz.pl/dzien-bociana-bialego/